

► Thema: **Economie**
DSO/Strategie en Externe Betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

SEPO verbindt en adviseert met portefeuille overstijgende blik over de beleidsthema's van DSO. Het team Onderzoek verzamelt en ontsluit de benodigde informatie en kennis, monitort relevante ontwikkelingen, evalueert beleidsmaatregelen en adviseert hierover voor de DSO-vakgebieden.

Augustus 2021

Kenmerken Haagse ZZP'ers

Inleiding

Het aantal ZZP'ers is de afgelopen jaren sterk gestegen in Den Haag. Relatief (het aandeel van de werkende beroepsbevolking) zijn het er ten opzichte van andere gemeenten ook veel met uitzondering van Amsterdam.¹

De vele ZZP'ers in Den Haag zijn aan de ene kant een groot goed omdat het wat zegt over het dynamische ondernemingsklimaat in Den Haag. Anderzijds brengen de vele ZZP'ers een aantal problemen met zich mee voor economie, het sociale zekerheidsstelsel en de samenleving. Er zijn weinig ZZP'ers die doorgroeien tot ondernemingen met meer werknemers. Ook hebben veel ZZP'ers een laag inkomen en/of belanden ze in armoede, hetgeen versterkt is tijdens de coronacrisis. Dit vergroot de druk op het sociale zekerheidsstelsel en de maatschappelijke ongelijkheid.

De groep ZZP'ers is geenszins homogeen en het vergaat de een beter dan de ander. Zo staan bijvoorbeeld medisch specialisten en notarissen die zich verzelfstandigd hebben, er qua inkomen en perspectieven heel anders voor dan freelancers die van opdracht naar opdracht leven. Op deze diversiteit hebben we nog weinig zicht en wordt beperkt gericht beleid gevoerd. Wel weten we dat het mediane inkomen van ZZP'ers in Den Haag onder het mediane inkomen van alle huishoudens in Den Haag ligt en achterblijft bij het mediane inkomen van ZZP'ers elders in Nederland (dit geldt ook voor bedrijfsvermogen).² Dat laatste heeft te maken met de sectorverdeling (minder zakelijke dienstverlening in Den Haag dan elders in de G4). Ook weten we dat er diversiteit van inkomens naar sector bestaat. De mediane inkomens van ZZP'ers in Den Haag zijn met name lager in de sectoren 'Culturele, recreatieve en overige diensten' en 'Handel, vervoer en horeca' (en wat bedrijfsvermogen betreft ook de 'Bouw' en 'Landbouw en visserij'). Daartegenover staan ZZP'ers in de 'Zakelijke dienstverlening'. Zij hebben het hoogste inkomen en veruit het hoogste bedrijfsvermogen. Welke andere kenmerken ZZP'ers in Den Haag hebben, wat betreft hun beroepsgroep, leeftijd, geslacht, migratieachtergrond en opleidingsniveau, weten we echter niet of nauwelijks.

De afdeling Economie wil meer zicht krijgen op die heterogeniteit en heeft daarom aan het CBS gevraagd aanvullend te onderzoeken wat de achtergrondkenmerken van de diverse groepen ZZP'ers in Den Haag zijn.

¹ Zie: Kenniswijzer Ontwikkeling ZZP'ers (DSO/PSO 2021).

² Zie: Staat Haagse Economie (HHS, 2020) en Kenniswijzer Ontwikkeling ZZP'ers, (DSO/PSO 2021).

Het gaat om:

- ZZP'ers die alleen inkomen uit hun onderneming halen versus ZZP'ers die naast hun onderneming nog een baan hebben;
- ZZP'ers in de verschillende sectoren;
- kwetsbare ZZP'ers versus de minder kwetsbare ZZP'ers;
- ZZP'ers die groei van hun bedrijf ambiëren en realiseren;
- de ontwikkeling van ZZP'ers in de periode 2015-2019.

In deze Kenniswijzer worden de uitkomsten van het onderzoek beschreven.

Verschillen in kenmerken tussen werknemers en ZZP'ers

Er zijn drie verschillende groepen werkenden te onderscheiden: 'pure' werknemers, 'pure' ZZP'ers en de ZZP'ers die naast hun onderneming nog een baan hebben, de 'combineerders'. Het gaat in 2019 om respectievelijk om 226.600, 34.000 en 17.900 inwoners van Den Haag.³

De drie groepen kenmerken zich door de onderstaande karakteristieken:

- Pure ZZP'ers zijn vaker man (68%), werknemers relatief vaak vrouw (50%) en combineerders zitten daar tussenin (46% vrouw);
- Pure ZZP'ers zijn vaker ouder dan 55 jaar (24%); pure werknemers vaker jonger dan 35 jaar (45%) en combineerders zitten er qua leeftijd tussenin;
- Combineerders zijn vaker hoog opgeleid dan pure ZZP'ers en werknemers (resp. 54%, 40% en 36%);
- Pure ZZP'ers hebben relatief vaak een westerse migratieachtergrond (29%), terwijl pure werknemers iets vaker een niet-westerse migratieachtergrond hebben (36%) en combineerders relatief vaak een Nederlandse achtergrond (50%);
- Pure ZZP'ers zijn iets vaker hoofdkostwinner (67%) dan pure werknemers (58%); combineerders zitten daar tussenin (64%);
- Pure ZZP'ers zijn relatief vaak te vinden in de sectoren Bouwnijverheid (24%), 'Zakelijke dienstverlening' (20%), pure werknemers relatief vaak in de sectoren 'Overheid en zorg' (27%) en 'Handel, vervoer en horeca' (21%) en combineerders in de sector 'Overheid en zorg' (34%);⁴
- Combineerders hebben iets vaker een persoonlijk inkomen van meer dan 50.000 euro per jaar dan pure ZZP'ers en werknemers (resp. 29%, 19% en 23%).⁵ Aan de onderkant zijn de verschillen gering;
- Combineerders hebben ook iets vaker een besteedbaar huishoudinkomen van meer dan 50.000 euro per jaar dan pure ZZP'ers en pure werknemers (resp. 47%, 40% en 43%). Aan de onderkant zijn de verschillen ook hier gering;
- Pure ZZP'ers hebben wel vaker een huishoudvermogen van meer dan 50.000 euro dan combineerders en pure werknemers (resp. 46%, 42% en 36%). Pure ZZP'ers hebben ook minder vaak een huishoudvermogen van minder dan 10.000 euro dan combineerders en werknemers (resp. 35%, 43% en 48%).

³ Het groep Zelfstandigen met personeel en DGA's zonder personeel is buiten beschouwing gelaten, omdat het om een relatief kleine groep gaat (onthullingsgevaar) en hun kenmerken sterk afwijkend kunnen zijn.

⁴ Het gaat vooral om de Zorgsector. Uit de Werkgelegenheidsmonitor blijkt dat er nauwelijks ZZP-ers werken in de sector 'Overheid'.

⁵ Het gaat om de inkomenssituatie van 2018.

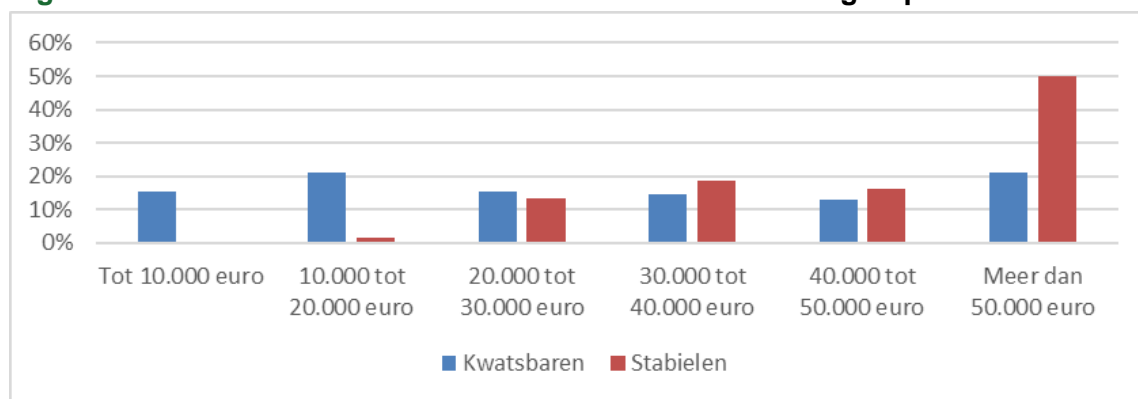
Kenmerken van kwetsbare ZZP'ers

Indien het persoonlijk inkomen van een ZZP'er lager is dan 20.000 euro per jaar is, gaat het om een 'kwetsbare' ZZP'er en anders om een 'stabiele' ZZP'er. Van alle ZZP'ers die in 2018 het hoofdinkomen uit hun onderneming haalden, behoren er 11.000 tot de kwetsbaren (35%) en 20.000 tot de stabielen (65%).

De groep van kwetsbaren kenmerkt zich ten opzichte van de groep stabiele ZZP'ers:

- Vaker vrouw (48% versus 25%);
- Vaker geen hoofdkostwinnaar (55% versus 21%);
- Vaker een besteedbaar huishoudinkomen van minder dan 20.000 euro (36% versus 1%) en niet hoger dan 50.000 euro (21% versus 50%) en minder vaak een huishoudinkomen hoger dan 50.000 euro (34% versus 66%);
- Iets vaker een huishoudvermogen van minder dan 10.000 euro (41% versus 33%) en iets minder vaak een huishoudvermogen van meer dan 50.000 euro (44% versus 48%);
- Vaker actief in de sectoren: 'Cultuur, recreatie & overige diensten' (25% versus 12%), 'Handel, vervoer & horeca' (17% versus 8%) en minder vaak actief in de Bouwnijverheid (11% versus 29%);
- Qua leeftijd, herkomst en hoogst behaald opleidingsniveau zijn er nauwelijks verschillen.

Figuur 1. Besteedbaar huishoudinkomen van ZZP'ers naar groep in 2018

Bron: CBS/UDC, bewerking SEPO

Een deel van de groep kwetsbare ZZP'ers heeft een partner met een redelijk hoog inkomen. Ze zijn persoonlijk weliswaar niet financieel zelfstandig, maar kunnen als huishouden goed rondkomen.

Kenmerken van doorgroeiers

In de jaren 2015-2017 zijn jaarlijks ca. 800 ZZP'ers doorgegroeid naar een zelfstandige met personeel (ZMP). Dat is ca. 2% van alle ZZP'ers per jaar.

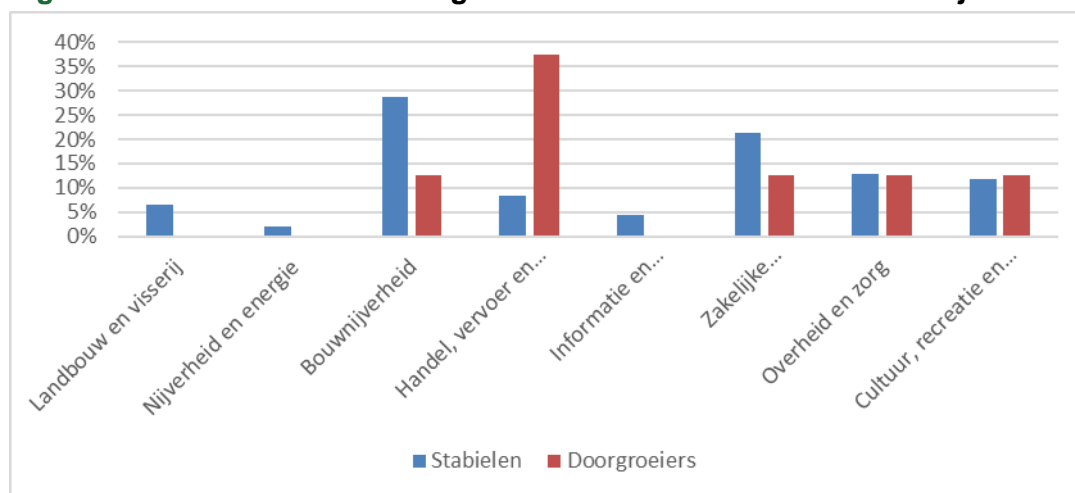
De groep doorgroeiers kenmerkt zich (ten opzichte van de 'stabiele' ZZP'ers):⁶

- Iets vaker jonger dan 45 jaar (63% versus 52%);
- Vaker een niet-westerse migratieachtergrond (50% versus 26%) en minder vaak Nederlandse (38% versus 45%) of westerse migratieachtergrond (13% versus 29%);
- Vaker een persoonlijk inkomen meer dan 50.000 euro (38% versus 29%);

⁶ De kenmerken van de ZZP'ers die in 2016, 2017 of 2018 zijn overgegaan naar ZMP'er zijn minimaal, daarom is alleen gekeken naar de kenmerken van de 800 ZZP'ers die in 2018 de overgang naar ZMP'er hebben gemaakt.

- Vaker een besteedbaar huishoudinkomen lager dan 20.000 euro (13% versus 1%) of juist meer dan 50.000 euro (63% versus 50%);
- Iets minder vaak een huishoudvermogen van minder dan 10.000 euro (25% versus 33%);
- Vaker actief in de sector 'Handel, vervoer & horeca' (38% versus 8%) en minder vaak actief in de Bouwnijverheid (13% versus 29%), 'Zakelijke dienstverlening' (13% versus 21%) en 'Informatie en communicatie' (0% versus 4%). Dit laatste werd niet verwacht;
- Qua geslacht en hoofdkostwinnerschap zijn er nauwelijks verschillen.⁷

Figuur 2. Sectoren waarin doorgroeiers en stabiele ZZZP'ers actief zijn in 2019 (in %)

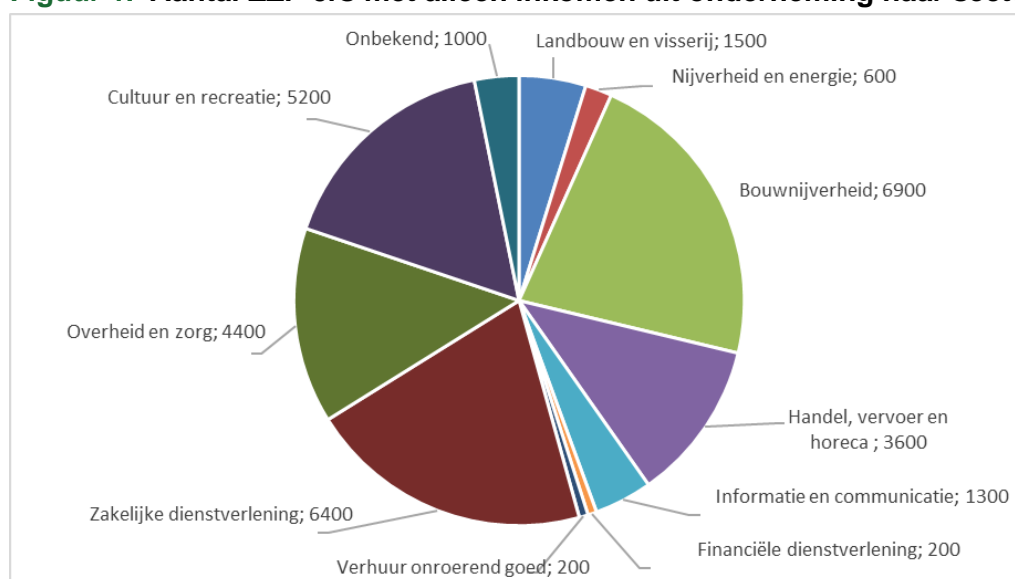

Bron: CBS/UDC, bewerking SEPO

Verschillen tussen sectoren

Hierbij is gekeken naar de 31.300 ZZZP'ers die in 2019 alleen inkomen uit een onderneming hebben. De grootste sectoren zijn: Bouwnijverheid (22% van de ZZZP'ers), Zakelijke dienstverlening (20%), 'Cultuur, recreatie en overige diensten' (17%) en 'Overheid en zorg' (14%).

Figuur 1. Aantal ZZZP'ers met alleen inkomen uit onderneming naar sector in 2019

Bron: CBS/UDC, bewerking SEPO

⁷ Het opleidingsniveau is van doorgroeiers is niet bekend.

Kenmerkend voor de verschillende sectoren is:

- Het percentage man (67% totaal) is relatief hoog bij Bouwnijverheid (97%), 'Landbouw en visserij' (80%) en 'Informatie en communicatie' (85%). Het percentage vrouw (33% totaal) is daarentegen relatief hoog bij de sectoren 'Overheid en zorg' (68%) en 'Cultuur, recreatie en overige dienstverlening' (50%).
- Het percentage jonger dan 35 jaar (24% totaal) is relatief hoog bij de sectoren Bouwnijverheid (35%) en 'Informatie en communicatie' (31%); het percentage ouder dan 55 jaar (24% totaal) is relatief hoog bij 'Overheid en zorg' (34%) en 'Handel, vervoer en horeca' (30%).
- Het percentage hoofdkostwinner (67% totaal) is relatief laag bij de sectoren 'Overheid en zorg' (57%) en 'Cultuur, recreatie en overige dienstverlening' (56%).
- Het percentage westerse migratieachtergrond (28% totaal) is relatief hoog bij Bouwnijverheid (51%); het percentage niet-westerse migratieachtergrond (27% totaal) is relatief hoog bij 'Landbouw en visserij' (60%) en 'Handel en vervoer' (42%).
- Het percentage praktisch geschoold (26% totaal) is relatief hoog bij 'Landbouw en visserij' (81%), Bouwnijverheid (45%) en 'Handel en vervoer' (38%); het percentage theoretisch geschoold (40% totaal) is relatief hoog bij Zakelijke diensten (64%) en 'Overheid en zorg' (60%).
- Het percentage persoonlijk inkomen lager dan 20.000 euro (35% totaal) is relatief hoog bij 'Handel en vervoer' (56%) en 'Cultuur, recreatie en overige dienstverlening' (54%); het percentage persoonlijk inkomen hoger dan 50.000 euro (19% totaal) is relatief hoog bij 'Informatie en communicatie' (46%) en Zakelijke diensten (31%).
- Het percentage besteedbaar huishoudinkomen inkomen lager dan 20.000 euro (13% totaal) is relatief hoog bij 'Cultuur, recreatie en overige dienstverlening' (23%) en 'Handel en vervoer' (19%); het percentage besteedbaar huishoudinkomen hoger dan 50.000 euro (40% totaal) is relatief hoog bij 'Informatie en communicatie' (54%), 'Zakelijke diensten' (53%) en 'Overheid en zorg' (48%).
- Het percentage huishoudvermogen lager dan 10.000 euro (35% totaal) is relatief hoog bij Bouwnijverheid (48%), 'Landbouw en visserij' (47%) en 'Cultuur, recreatie en overige dienstverlening' (42%); het percentage huishoudvermogen met meer dan 50.000 euro (46% totaal) is relatief hoog bij 'Zakelijke diensten' (63%), 'Informatie en communicatie' (62%) en 'Overheid en zorg' (57%).

Ontwikkelingen 2015-2019

Het totaal aantal ZZP'ers is in de periode 2015-2019 toegenomen van 40.800 naar 52.000, een groei van 27%. Ter vergelijking: het aantal 'pure' werknemers groeide met 10%.

Kijken we naar de kenmerken van de ZZP'ers dan valt op dat de groei zich vooral voor doet bij:

- De leeftijdsgroep 15-25 jaar (+60%);
- ZZP'ers met een westerse en niet-westerse migratieachtergrond (resp. +48% en +43%);
- De sectoren Bouwnijverheid en 'Landbouw en visserij' (resp. +72% en +50%);
- De persoonlijk inkomensklassen 30.000-40.000 euro en 40.000-50.000 euro (resp. +48% en +43%). Hierbij dient wel te worden aangetekend dat de inkomens ieder jaar gemiddeld steeds iets hoger worden, terwijl dezelfde inkomensgrenzen zijn gehanteerd (de inkomensgroepen minder dan 20.000 euro groeien niet). Bovendien is bij inkomens

en vermogen alleen naar de groei in de periode 2015-2018 gekeken omdat de gegevens over 2019 nog niet beschikbaar zijn;

- Qua geslacht en hoofdkostwinnerschap zijn er geen grote verschillen.

Het aantal ZZP'ers dat het ondernemerschap combineert met een baan groeide iets sneller dan de groep ZZP'ers die hun volledige inkomen uit de onderneming halen (resp. 30% en 26%). Qua kenmerken is er weinig verschil tussen deze twee groepen, alleen valt de sterke groei van jonge combineerders op: ZZP'ers van 15-25 jaar die naast hun onderneming ook een baan hebben. (+71%). Dit zijn de 'echte' startende ondernemers.

Samenvattend

De belangrijkste uitkomsten nog een keer op een rij:

- Het aantal ZZP'ers is in de periode 2015-2019 met 27% toegenomen tot 52.000.
- Ca. een derde van de ZZP'ers heeft naast hun onderneming nog een baan. Deze groep ZZP'ers, de combineerders, is relatief vaak te vinden in de sector "Overheid en zorg" en heeft relatief vaak een persoonlijk inkomen (en een besteedbaar huishoudinkomen) van meer dan 50.000 euro per jaar.
- 11.000 ZZP'ers hebben een persoonlijk inkomen van minder dan 20.000 per jaar; zij behoren tot de 'kwetsbaren'. Deze groep is vaker vrouw, geen hoofdkostwinner, actief in de sectoren: 'Cultuur, recreatie & overige diensten' en 'Handel, vervoer & horeca' en minder vaak in de Bouwnijverheid. Ze hebben ook vaker een lager besteedbaar huishoudinkomen.
- Jaarlijks groeit 2% van de ZZP'ers door naar een zelfstandige met personeel (ZMP'er). Deze groep is vaker jonger dan 45 jaar, heeft vaker een niet-westerse migratieachtergrond, heeft vaker een persoonlijk inkomen hoger dan 50.000 euro per jaar. En is vooral actief in de sector 'Handel, vervoer & horeca'.
- Vooral het aantal ZZP'er in de Bouwnijverheid is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Deze sector valt ook op door het hoge percentage man, jonger dan 35 jaar, met westerse migratieachtergrond, een praktisch geschoolde opleiding en een gering huishoudvermogen.

Alle onderliggende cijfers en bijbehorende figuren zijn te vinden op:

[Kenmerken van ZZP'ers in Den Haag | Tableau Public](#)

COLOFON

Uitgave

Gemeente Den Haag

DSO / Strategie en Externe Betrekkingen, Portfoliomanagement en Onderzoek

Augustusi 2021

Inlichtingen

Henk van Andel (070-353 5565 / henk.vanandel@denhaag.nl)

De dienst Stedelijke Ontwikkeling aanvaardt geen aansprakelijkheid inzake het gebruik en toepassing van de gepresenteerde gegevens. Afwijkingen in absolute aantallen en % kunnen veroorzaakt worden door afrondingen. Bij gebruik van cijfers is bronvermelding verplicht.